

Profilová maturitní zkouška z anglického jazyka

Kritéria hodnocení

Písemná práce

1 Struktura písemné práce

Písemná práce z cizího jazyka se skládá ze dvou částí. Každá část obsahuje jednu úlohu, která je specifikována zadáním. V každé části písemné práce žák zpracovává jedno téma / jednu komunikační situaci v požadovaném rozsahu slov (žák je omezen stanoveným minimálním a maximálním počtem slov, viz níže).

2 Hodnocení písemné práce

V první části písemné práce lze získat nejvýše 24 bodů, ve druhé části nejvýše 12 bodů. V písemné práci tedy může žák dosáhnout maximálně 36 bodů.

Získané body za obě části se sčítají. Hranice úspěšnosti je 16 bodů. Například žák, který získal 10 bodů za 1. část písemné práce a 6 bodů za 2. část písemné práce, celkově v písemné práci uspěl. Pokud žák napsal jen 1. část písemné práce a získal za ni nejméně 16 bodů, uspěl v celé písemné práci, přestože získal 0 bodů za 2. část písemné práce.

3 Vymezený čas

Na písemnou práci z cizího jazyka je vyhrazeno 60 minut. Součástí těchto 60 minut je i čas na přečtení a promyšlení zadání a zápis odpovědí do záznamového archu. Žák by se měl v dostatečném časovém předstihu před konáním maturitní zkoušky seznámit se strukturou zadání písemné práce a vyzkoušet si celou písemnou práci ve vymezeném časovém limitu 60 minut napsat.

4 Povolené pomůcky

V průběhu testování lze používat slovníky, tyto slovníky mohou obsahovat přílohy věnované gramatice (frázová slovesa, slovesné časy apod.), seznamy zkratk, místopisné názvy apod. Slovníky obsahující přílohy, ve kterých jsou uvedeny základní charakteristiky vybraných typů textů (např. jak napsat formální dopis nebo zprávu, v čem se liší psaní formálního a neformálního dopisu), zpracované ukázky textů, užitečné fráze k jednotlivým typům textů, vhodná oslovení/zakončení u formálních dopisů apod.), se nesmí během testování používat.

Stejně jako nesmí slovník obsahovat přílohy věnované písemnému projevu, nesmí obsahovat ani vepsané poznámky týkající se písemného projevu, charakteristiky typů textů, frází k písemnému projevu apod.

Není stanoven žádný seznam, který by určoval, jaké slovníky žák může nebo nemůže při psaní písemné práce použít. Je na žákovi, zda použije překladový či výkladový slovník, měl by však vždy volit slovník, resp. typ slovníku, na který je zvyklý a v němž se umí orientovat. Nevhodný slovník nebo nedostatečná dovednost pracovat s ním efektivně vede zpravidla k časovým ztrátám během testování (vyhledání správného výrazu trvá příliš dlouho) nebo k výběru nevhodného výrazu. Pravomoc povolit či zakázat žákovi použití konkrétní pomůcky má zadavatel, kontrolou je pak v rámci odpovědnosti za organizaci zkoušky ve škole pověřen ředitel školy. Aby se předešlo komplikacím a nedorozuměním nebo případnému odebrání přinesených pomůcek, je vhodné ověřit si přípustnost pomůcek s dostatečným předstihem u ředitele školy. V případě písemných zkoušek může ředitel školy odebrat žákům jejich vlastní pomůcky, v takovém případě však musí zajistit a umožnit využití školních povolených pomůcek.

Během testování není možné vzdálit se z místa a komunikovat se spolužáky. Pokud si tedy žák nepřinese vlastní slovník nebo nevyužije nabídky zapůjčit si slovník ve škole, nebude mu umožněno si od někoho v učebně během testování slovník půjčit.

5 Testový sešit

Na titulní straně testového sešitu jsou uvedena základní pravidla k zadání zkoušky a způsobu správného zápisu písemné práce do záznamového archu. Během zkoušky je možné dělat si poznámky do testového sešitu. K jejich zápisu je dostatek volného místa pod zadáním písemné práce. Žák také může k psaní poznámek, osnovy a/nebo konceptu využít poslední stranu testového sešitu. Poznámky v testovém sešitě nejsou předmětem hodnocení.

Zadání písemné práce je v anglickém jazyce.

Ze zadání se žák dozví, jaký typ textu a na jaké téma či v rámci jaké komunikační situace má zpracovat, jak dlouhý má text být, kdo je jeho očekávaným příjemcem (čtenářem) a jakou komunikační funkci má text splnit.

Součástí zadání jsou i dílčí požadavky (body zadání), které má žák ve své práci v odpovídající míře podrobnosti zpracovat. Pokud žák nechce být při hodnocení penalizován, je důležité, aby žádný bod zadání nevynechal. Klíčové informace a výrazy jsou v zadání vždy uvedeny tučně, aby je žák nemohl přehlédnout.

Pozorné přečtení zadání písemné práce je velmi důležité. Důsledkem ledabylého čtení zadání nebo přehlédnutí některého z požadavků či dílčích bodů zadání je zbytečná ztráta bodů při hodnocení písemné práce. V odůvodněném případě může být práce ohodnocena i 0 body, např. není-li dodrženo téma vyplývající ze zadání (není akceptována komunikační situace vymezená zadáním) a/nebo není-li dodržena požadovaná charakteristika textu a/nebo je-li text výrazně kratší, než požadovalo zadání, a/nebo není text autorským dílem žáka.

6 Rozsah textu a počítání slov

Rozsah textu je dán intervalem počtu slov v zadání písemné práce. V případě 1. části písemné práce má žák napsat text v rozmezí 120–150 slov, ve 2. části písemné práce text v rozmezí 80–100 slov. Při hodnocení je penalizováno, pokud je text kratší nebo delší, než je dané rozmezí. Nedostatečný počet slov se následně promítá i do hodnocení slovní zásoby, pravopisu a mluvnických prostředků. A jak slova počítat?

Jako jedno slovo se počítají například:

- předložky
- spojky
- zájmena
- citoslovce

- členy
- zkratky, víceslovná vlastní jména a názvy včetně českých názvů, které nemají ekvivalent v daném cizím jazyce
- rozepsané datum (např. 16. dubna 2010)
- adresy (např. pepa@seznam.cz; Vinohradská 5, Praha 10)
- složeniny spojené spojovníkem

Jako jednotlivá slova se počítají například:

- frázová slovesa
- složeniny, pokud jsou psané jako dvě slova

Jako slova se nepočítají například:

- číslovky psané číslicemi (např. 2015; 29)
- opakovaná vlastní jména

7 Záznamový arch

Žák svou písemnou práci píše na předtištěné řádky v záznamovém archu. Orientačně je na nich vymezen minimální požadovaný rozsah slov. V záznamovém archu je vymezen prostor pro zápis odpovědi zvlášť pro 1. a zvlášť pro 2. část písemné práce.

Vymezený prostor pro 1. část písemné práce přesahuje na druhou stranu záznamového archu. Je důležité, aby si žáci dali pozor a nepsali 1. část do prostoru vymezeného pro 2. část písemné práce a naopak.

Vymezený prostor pro 2. část písemné práce je na samostatné straně záznamového archu.

Pokyny k vyplnění záznamového archu jsou uvedeny na titulní straně testového sešitu a před zahájením dílčí zkoušky na ně žáky upozorňuje i zadavatel písemné práce. Nedodržení pokynů pro zápis písemné práce do záznamového archu může vést k tomu, že písemná práce nebude hodnocena. Takový případ může nastat například tehdy, je-li práce nečitelná (z důvodu nečitelného rukopisu či použití nevhodných psacích potřeb) nebo napsaná jinam než do vymezeného prostoru v záznamovém archu.

Nečitelný text a text mimo vymezený prostor

Nečitelná písemná práce není hodnocena. Pokud jsou v písemné práci čitelné alespoň některé úseky textu, jsou hodnoceny, žák se však nevyhne ztrátě bodů za nečitelné části rukopisu, například ve slovní zásobě. Text mimo vymezený prostor v záznamovém archu není hodnocen.

7 Požadavky na písemný projev žáka

Požadavky na dovednosti, které má žák v písemné práci z cizího jazyka prokázat, jsou spolu s tematickými okruhy a komunikačními situacemi vymezeny v katalogu požadavků, ty zohledňují i vymezení referenční jazykové úrovně B2 podle stupnice Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SEERRJ).

Žák dovede v rámci požadovaného slohového útvaru:

- popsat místo, cestu, věc, osobu;
- popsat zážitek, událost, zkušenost, děj;
- popsat a/nebo představit sebe i druhé; pocity a reakce, např. lítost, radost, libost/nelibost, souhlas/nesouhlas, překvapení, obavu;
- popsat a/nebo představit sebe i druhé;
- vyjádřit názor/postoj/morální stanovisko;
- vyjádřit vlastní myšlenky;
- vyjádřit úmysl, přání, omluvu, žádost, prosbu, nabídku, pozvání, doporučení apod.;
- vysvětlit určité činnosti a/nebo skutečnosti;
- vysvětlit problém a/nebo navrhnout řešení problému;
- vysvětlit, co považuje za důležité;
- sdělit/ověřit si informace a zprávy;
- požádat o informace;
- zeptat se na názor, postoj, pocity, problém apod.;
- shrnout a/nebo využít předložené faktografické informace.

Tyto požadavky jsou v zadání písemné práce formulovány v bodech zadání. V každé písemné práci je tak ověřováno více požadavků – žák má například popsat nějaké místo, vysvětlit, proč se mu místo líbí, a zeptat se partnera v komunikaci, zda by na toto místo příště nejel s ním.

Dle katalogu požadavků žák dovede s ohledem na požadovaný slohový útvar napsat srozumitelná sdělení a obsahově i jazykově nekomplikované souvislé texty, ve kterých jsou informace a myšlenky vyjádřeny dostatečně jasně a přesně, adekvátně záměru (zadání) a v souladu s běžnými pravidly výstavby požadovaného typu textu.

Požadované dovednosti jsou v rámci 1. a 2. části písemné práce ověřovány na běžných slohových útvarech. V každé části žák zpracovává na základě zadání jiný typ textu.

Požadovaná charakteristika textu

Text splňuje požadovanou charakteristiku, pokud jsou dodrženy formální náležitosti daného slohového útvaru (např. nadpis, oslovení, zakončení, organizace textu), pokud je text napsán v odpovídajícím stylu (např. formální/neformální) a jeho celkové vyznění odráží vztah k příjemci (např. kamarád, učitel), který je určen v zadání. Pro hodnocení práce je také zcela zásadní dodržení tématu a komunikačního cíle, jež mají stejnou důležitost jako dodržení typu textu. Nesplnění požadovaného typu textu nebo tématu / komunikačního cíle je posuzováno jako nedodržení charakteristiky textu, a písemná práce se tedy dále nehodnotí.

Formální náležitosti typu textu

Jednotlivé typy textů se liší také požadovanými formálními náležitostmi.

Slohový postup

V každém typu textu převažuje jiný slohový postup (např. popisný, výkladový, vyprávěcí, informační) a je plněna jiná komunikační funkce určená zadáním (např. informovat, vysvětlit). Jednotlivé slohové postupy se v určitých textech mohou prolínat, proto se např. v dopise mohou objevit téměř všechny slohové postupy i komunikační funkce, naopak v krátké novinové zprávě pak bude dominantní slohový postup informační a převažující komunikační funkcí bude někoho informovat. Pokud žák zahrne do textu i jiný slohový postup, než jaký přísluší danému typu textu, zvažuje hodnotitel, zda v textu převažuje ten slohový postup, který je po žákovi požadován.

Styl textu

Vztah pisatele ke čtenáři/adresátovi a účel písemné komunikace určují styl textu (styl formální, neformální, neutrální/semiformální). Styl žádosti, která je adresována například studijnímu oddělení, bude formální; styl přátelského dopisu, který píše kamarád kamarádovi z prázdnin, bude naopak neformální a osobní. Styl textu nezahrnuje pouze hledisko

použitého jazyka v závislosti na vztahu k adresátovi, ale promítají se do něj například i celkové vyznění sdělení (např. přátelské, zdvořilé), použité mluvnické prostředky a prostředky textové návaznosti, proto je styl textu celkově hodnocen v rámci požadované charakteristiky textu. Jednota stylu by měla být dodržena v celém textu.

Linearita a organizace textu

Myšlenky a informace jsou v textu řazeny lineárně a tam, kde je to vhodné, jsou propojeny běžnými spojovacími výrazy. Text je vhodně organizován. Pokud to vyžaduje typ textu nebo zadání písemné práce, je slohový útvar ve standardizované konvenční podobě.

Jazykové prostředky (slovní zásoba a mluvnické prostředky)

Jazykové prostředky jsou v rámci požadované úrovně obtížnosti použity přesně, vhodně a v odpovídajícím rozsahu. Úroveň formálnosti jazyka je volena s ohledem na situaci a příjemce. Vliv mateřského či jiného cizího jazyka může být postřehnutelný, nesmí však narušit srozumitelnost.

8 Hodnocení písemné práce

Kritéria hodnocení písemné práce

Pro hodnocení písemných prací z cizího jazyka společné části maturitní zkoušky se používají analytická kritéria hodnocení. Umožňují posuzovat písemný projev žáka z několika hledisek, respektive odděleně hodnotit jeho charakteristické prvky. Každému posuzovanému prvku písemné práce jsou přiděleny body, jejichž součet dává výsledné skóre. Pochopení principů hodnocení může žákům umožnit lepší orientaci v silných a slabých stránkách vlastního písemného projevu. Učitelům mohou kritéria hodnocení pomoci diagnostikovat individuální přednosti a nedostatky v písemném projevu žáka.

Kritéria hodnocení maturitní písemné práce z AJ

B2	OBSAH	DOSAŽENÍ KOMUNIKAČNÍHO CÍLE	ORGANIZACE TEXTU	JAZYK
5	Obsah odpovídá zadanému úkolu a text podává veškeré relevantní informace.	Efektivně používá komunikační dovednosti plynoucí ze zadání úkolu, dokáže udržet pozornost čtenáře a vhodně a jasně vyjadřuje komplexní myšlenky.	Text je srozumitelný, dobře organizovaný a soudržný. Správně využívá rozmanité prostředky k vytvoření uceleného a souvislého textu.	Používá správně rozmanitou slovní zásobu, včetně méně běžných výrazů. Používá správně a s jistotou jednodušší i komplexní gramatické struktury. Občas se mohou vyskytnout chyby, které ale nebrání porozumění.
4	Práce vykazuje rysy uvedené v bodech 3 i 5.			
3	V textu se mohou objevit méně závažné odchylky od tématu / chybějící informace. Přesto text podává relevantní informace.	Používá komunikační dovednosti, aby udržel adresátovu pozornost. Myšlenky vyjadřuje víceméně jasně.	Text je dobře organizovaný a je srozumitelný. Používá vhodné spojovací výrazy.	Používá správně běžnou každodenní slovní zásobu, v použití méně častých výrazů se mohou objevit chyby. Používá spíše jednodušší gramatické konstrukce, ale s jistotou. Výjimečně zařadí i složitější konstrukci. Chyby nebrání porozumění.
2	Práce vykazuje rysy uvedené v bodech 1 i 3.			
1	V textu se mohou objevit nepodstatné informace a může dojít k nesprávnému pochopení zadání. Text poskytuje pouze minimum informací.	Své myšlenky formuluje jednoduše a vyjadřuje více či méně jasně, aby dosáhl komunikačního cíle.	Text je koherentní, používá omezené množství základních spojovacích výrazů.	Používá více či méně správně běžnou slovní zásobu, občas nadužívá určité výrazy. Používá jednoduché gramatické formy. I když se v práci často vyskytují očividné chyby, stále je možné textu porozumět.
0	Obsah textu je zcela irelevantní. Text nepodává potřebné informace.	Práce je slabší než v bodě 1.		

Kritéria hodnocení

Ústní zkouška úroveň B2

Kritéria jednotlivých stupňů hodnocení prospěchu

výborný – Sdělení odpovídá zadání, je plynulé a dostatečně podrobné. Slovní zásoba je široká. Rozsah mluvnických prostředků je široký. Chyby se téměř nevyskytují, pokud se vyskytnou, neopakují se. Dokáže bez problémů reagovat na otázky. Výslovnost je správná. Pomoc zkoušejícího není nutná. Je zcela vybaven příslušnými kompetencemi stanovenými ŠVP.

chvalitebný – Sdělení odpovídá zadání, je většinou plynulé a dostatečně podrobné. Slovní zásoba je většinou široká. Rozsah mluvnických prostředků je většinou široký. Chyby se téměř nevyskytují, pokud se vyskytnou, nebrání porozumění. Dokáže reagovat na otázky. Výslovnost je většinou správná. Pomoc zkoušejícího není nutná. Je velmi dobře vybaven kompetencemi stanovenými ŠVP.

dobrý – Sdělení většinou odpovídá zadání, ale není v odpovídající míře podrobné. Projev je natolik plynulý, že příjemce většinou nemusí vynakládat úsilí jej sledovat či mu porozumět. Slovní zásoba není široká. Rozsah mluvnických prostředků není široký. Chyby v mluvnici se vyskytují, ale nebrání porozumění. Dokáže ve větší míře reagovat na otázky. Chyby ve výslovnosti nebrání porozumění. Pomoc zkoušejícího je ojediněle nutná. Je dobře vybaven kompetencemi stanovenými ŠVP.

dostatečný – Sdělení ve větší míře neodpovídá zadání, není dostatečně plynulé a podrobné. Slovní zásoba je omezená. Rozsah mluvnických prostředků je omezený, chyby občas brání porozumění. Má problém reagovat na otázky, občas nerozumí. Chyby ve výslovnosti občas brání porozumění. Pomoc zkoušejícího je nutná. Je uspokojivě vybaven kompetencemi stanovenými ŠVP.

nedostatečný – Sdělení diametrálně neodpovídá zadání, je nedostatečně plynulé a podrobné. Slovní zásoba je velmi omezená. Rozsah mluvnických prostředků je velmi omezený, chyby často brání porozumění. Má problém reagovat na otázky, často nerozumí. Chyby ve výslovnosti často brání porozumění. Pomoc zkoušejícího je nutná. Je neuspokojivě vybaven kompetencemi stanovenými ŠVP.

Celková klasifikace profilové maturitní zkoušky z anglického jazyka je tvořena takto: 40 % známka z písemné práce, 60 % známka z ústní zkoušky. Vzniká jedna výsledná známka. Každé z hodnocení je v celých stupních 1-5.

P. Juan Provecho, OSA
Ředitel

1.9.2023